

Aliona Corcenco

Notă informativă

***Generalizarea practicii judiciare privind practica examinării
cauzelor civile în ordine de recurs pentru perioada anului 2017***

Conform planului de activitate a Colegiului Civil al Curții de Apel Bălți pentru anul 2018, ținând cont de importanța și actualitatea problemei legate de necesitatea evidențierii erorilor care se scurg în încheierile contestate cu recurs la instanța ierarhic superioară în indicele (2r-; 2rc-; 3r-;), s-a efectuat prezenta notă informativă.

Prezenta notă informativă a Direcției sistematizare, generalizare a practicii judiciare și relații cu publicul, cuprinde generalizarea practicii judiciare și analiza datelor statistice privind practica examinării cauzelor civile, recurs secțiunea I pentru perioada anului 2017.

În legătură cu acest fapt, în primul rând a fost studiată legislația națională care reglementează problema menționată, și anume:

- Codul de procedură Civilă al RM

Și cu statut de recomandare:

- Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.5 din 11.11.2013 ” Cu privire la procedura de judecare a cauzelor civile, în ordine de recurs”

- Hotărîrea plenului Curții Supreme de Justiție nr. 25 din 22 octombrie 2018 ce vizează actualizarea Hotărîrii Plenului CSJ nr.5 din 11.11.2013 privind procedura de judecare a cauzelor civile în ordine de recurs.

Notă: la momentul generalizării practicii judiciare, în Codul de Procedură Civilă au fost efectuate modificări care au intrat în vigoare la data de 01.06.2018 astfel considerațiile generale sunt expuse ținând cont de legea în vigoare la data întocmirii notei informative, iar cauzele invocate în partea III a generalizării au fost examinate conform prevederilor în vigoare la momentul examinării recursului.

I. Considerații generale.

În cadrul judecării cauzelor civile în prima instanță se pot comite greșeli în corecta stabilire a faptelor și consecvența aplicării dispozițiilor legale. Remedierea erorilor necesită supunerea pricinii unei noi judecăți. Instituția care creează această posibilitate este calea de atac. Ea constituie un mijloc procedural indispensabil pentru garantarea drepturilor individuale împotriva hotărârilor judecătorești gresite.

Exercitarea cailor de atac îndeplinește două sarcini:

- a) repararea greșelilor în hotărârea judecătorească;
- b) realizarea uniformității în interpretarea și aplicarea legilor.

Judecata în orice cale de atac are întotdeauna caracterul unei activități procesuale de control judecătoresc.

Folosirea căilor de atac beneficiază de reglementare constituțională.

Potrivit art.119 din Constituția Republicii Moldova împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente, pot exercita căile de atac, în condițiile legii.

În procesul civil căile ordinare de atac sunt recursul și apelul.

În scopul aplicării uniforme și corecte a legislației ca urmare a modificării Codului de procedură civilă prin operarea modificărilor prin Legea nr. 17/5.04.2018, în vigoare din 01.06.2018, Plenul Curții Supreme de Justiție, a introdus unele modificări și a oferit unele explicații prin hotărârea ce vizează actualizarea Hotărârii Plenului CSJ nr. 5 din 11.11.2013 „Cu privire la procedura de judecare a cauzelor civile, în ordine de recurs.

Recursul este calea ordinară de atac, exercitată împotriva actelor de dispoziție ale instanțelor judecătorești, în condițiile legii, de către persoanele îndreptățite și care permite instanței de recurs de a anula total sau parțial o decizie afectată de violarea unei legi materiale sau procesuale, adoptată de către o instanță ierarhic inferioară.

Recursul, drept cale de atac, este aplicabil în următoarele situații:

- a) în caz de atacare a încheierilor emise de judecătorii și curțile de apel;
- b) în caz de atacare a deciziilor și hotărârilor adoptate de curțile de apel.

Recurs (Secțiunea 1)

Potrivit Secțiunii 1 a capitolului XXXVIII CPC poate fi depus recurs împotriva:

- a) încheierilor pronunțate de judecătorii;
- b) încheierilor pronunțate de curțile de apel

Încheierile Curții Supreme de Justiție nu se supun nici unei căi de atac.

Pot fi atacate cu recurs separat de hotărâre încheierile primei instanțe în cazurile:

- I. prevăzute expres de CPC;
- II. prevăzute de alte legi;
- III. în care încheierea face imposibilă desfășurarea de mai departe a procesului.

Împotriva celorlalte încheieri pronunțate în primă instanță nu se poate face recurs separat iar dacă împotriva unei astfel de încheieri se depune recurs, instanța de fond urmează să-l anexeze la dosar, iar prin încheiere protocolară se va consemna că acestuia nu i se dă curs, până la examinarea fondului.

Codul de procedură civilă prevede contestarea separată cu recurs a următoarelor încheieri:

Codul de procedură civilă prevede contestarea separată cu recurs a următoarelor încheieri:

- încheierea de strămutare a pretenției emisă de judecătoria sesizată ulterior (art.37, propoziția a 2-a);
- încheierea de strămutare a pricinii pe motivele specificate la art.43 alin.(2) lit.a), b) și c);
- încheierea prin care e respinsă cererea persoanei interesate de a interveni în proces în calitate de participant (art.62 alin.(3));
- încheierea prin care instanța refuză să examineze concomitent acțiunea intervenientului principal și acțiunea inițială a reclamantului (art.65 alin.(5));
- încheierea instanței despre refuzul în admiterea succesorului (art.70 alin.(3));
- încheiere prin care este respinsă cererea de repunere în termen (art.116 alin.(5));
- încheierea de respingere a cererii de asigurare a probelor se atacă în termen de 5 zile de la pronunțare sau comunicare (art.127¹alin.(5));
- încheierea pronunțată asupra cererii de restituire a cauțiunii (127²alin.(6));
- încheierea de refuz în primirea cererii (art.169 alin.(2));
- încheierea de restituire a cererii în temeiul art.170 alin.(1) lit.a), b), c) și g) CPC (art.170 alin.(5));
- încheierea de asigurare a acțiunii, încheierea prin care s-au respins cererea de asigurare a acțiunii, încheierea de substituie a unei forme de asigurare cu alta, încheierea de anulare a măsurilor de asigurare a acțiunii (art.181 alin.(1), (3));
- încheierea privind corectarea greșelilor din hotărîre (art.249 alin.(3));
- încheierea de respingere a cererii de emitere a unei hotărîri suplimentare (art.250 alin.(4));
- încheierea privind explicarea hotărîrii (art.251 alin.(4));
- încheierea privind amînarea, eșalonarea executării hotărîrii, schimbarea modului și ordinii de executare (art.252 alin.(3));
- încheierea cu privire la indexarea sumelor adjudecate (art.253 alin.(3));
- încheierea de suspendare a procesului, încheierea prin care s-a respins cererea de repunere pe rol a pricinii (art.263 alin.(2));
- încheierea de încetare a procesului (art.266 alin.(1));
- încheierea privind scoaterea cererii de pe rol (art.268 alin.(2));

- încheierea de respingere a cererii de anulare a încheierii privind scoaterea cererii de pe rol (art.268 alin.(5));
- încheierea privind admiterea sau respingerea cererii de aplicare a măsurilor de protecție și încheierea privind aplicarea ordonanței de protecție (art.318⁶alin.(1));
- încheierea prin care s-a refuzat publicarea înștiințării de chemare în judecată a deținătorului documentului (titlului de valoare) pierdut (art.321 alin.(3));
- încheierile emise în conformitate cu art.323 CPC;
- încheierile emise în vederea constituirii procedurii judiciare pierdute (art.343 alin.(4));
- încheierea, prin care instanța refuză autorizarea deciziei de inițiere a testării integrității profesionale (art. 343⁷alin. (2) CPC);
- încheierea, prin care instanța apreciază rezultatele testării integrității profesionale sau dispune restituirea/recuperarea bunurilor primite de către agentul public testat sau a contravalorii (art. 343⁸alin. (4) CPC);
- încheierea pronunțată la soluționarea altor situații, apărute în cadrul testării integrității profesionale, în vederea asigurării respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului (art. 343⁸alin. (5) CPC
- restituirea cererii de eliberare a ordonanței judecătorești (art.349 alin.(2) CPC);
- încheiere de refuz în anularea ordonanței judecătorești (art.353 alin.(4));
- încheierea de încuviințare a executării silite a hotărârii judecătorești străine, precum și cea de refuz al autorizării executării (art.471 alin.(2));
- încheierea cu privire la recunoașterea și încuviințarea executării silite a hotărârii arbitrale străine (art. 475³alin. (1) lit. a) și alin. (3) CPC);
- încheierea cu privire la refuzul de a încuviința executarea silită a hotărârii arbitrale străine (art. 475³alin. (1) lit. a) și alin. (3) CPC);
- încheierea cu privire la recunoașterea hotărârii arbitrale străine, fără posibilitatea executării ulterioare a acesteia, sau cu privire la refuzul de a recunoaște hotărârea arbitrală străină, conform solicitării părții care invocă această hotărâre (art. 475³alin. (1) lit. b) și alin. (3) CPC);
- încheierea privind desființarea hotărârii arbitrale sau privind refuzul de a o desființa (art.481 alin.(5));
- încheierea privind eliberarea sau refuzul de a elibera titlul executoriu al hotărârii arbitrale (art.486 alin.(5)).
- încheierea prin care s-a refuzat confirmarea tranzacției (art. 490 alin. (3) CPC
- încheierea emisă în baza cererii de contestare a actelor executorului judecătoresc (art. 163 alin. (4) din Codul de executare).

Astfel, după efectuarea modificărilor, unele încheieri pronunțate de judecătorii, care erau susceptibile de recurs separat, și-au pierdut acest drept.

Recursul se depune la instanța a cărei încheiere se atacă iar depunerea recursului suspendă executarea încheierii cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Dacă anterior, după depunerea recursului împotriva încheierii, instanța care a emis încheierea urma să expedieze instanței ierarhic superioare competente recursul, împreună cu dosarul, în urma modificărilor intrate în vigoare la 01.06.2018 instanței ierarhic superioare urmează a fi expediat recursul și copia cetificată a dosarului.

La fel a fost micșorat și termenul de examinare a recursului de la 3 luni la 2 luni.

Reieșind din prevederile art. 425 CPC termenul de declarare a recursului este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Recursul depus împotriva încheierii poate fi restituit de către instanța de recurs, printr-o încheiere care nu se supune nici unei căi de atac, în următoarele situații:

- a) cererea de recurs este depusă în afara termenului legal, iar recurentul nu solicită repunerea în termen sau instanța de recurs a refuzat să efectueze repunerea în termen;
- b) cererea de recurs a fost depusă de o persoană care nu este în drept să declare recurs;
- b¹) cererea de recurs nu corespunde prevederilor art. 437 alin. (1);
- c) cererea de recurs nu este semnată sau este semnată necorespunzător;
- d) recurentul solicită restituirea recursului până la examinarea acestuia de către instanță;
- e) încheierea nu poate fi atacată cu recurs, potrivit legii.

Deși art. 426¹ CPC nu indică termenul de restituire a recursului împotriva încheierii, se va aplica, prin analogie, art. 438 alin. (2) CPC.”

Temeiul de restituire a recursului, stipulat la litera a) prevede 2 situații:

- recurentul a omis termenul legal de depunere a recursului împotriva încheierii și nu a solicitat repunerea în termen a acestuia sau
- recurentul a omis termenul legal de depunere a recursului împotriva încheierii, a solicitat repunerea în termen a acestuia, însă instanța a respins demersul de repunere în termen. În ambele situații, recursul se va restitui, ca fiind depus tardiv.

Practica CtEDO fundamentează ideea, potrivit căreia reglementarea referitoare la formalitățile și termenele ce trebuie respectate pentru exercitarea unei căi de atac, urmărește să asigure o bună administrare a justiției și, în particular, să respecte principiul securității raporturilor juridice. Astfel, cei interesați trebuie să aibă posibilitatea de a se aștepta, ca aceste reguli să fie aplicate.

Repunerea în termen urmează a fi motivată și probată, or, neprezentarea motivelor, la repunerea în termen a unui act procedural (depunerea cererii de recurs), duce la încălcarea dreptului părții opuse la un proces echitabil, garantat de art.6 § 1 din CEDO. Redeschiderea unui proces, prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac și reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar, cu o cale extraordinară de atac. Forul European a admis că le revine, în primul rând, instanțelor interne să decidă asupra

reunerii în termen de introducere a căii ordinare de atac, dar ele nu se bucură de o marjă de apreciere nelimitată. Instanțele sunt obligate să indice motivele pentru care au acceptat repunerea în termen. Un asemenea motiv ar putea fi, spre exemplu, necomunicarea hotărârii luate în proces de către autoritățile competente ale statului. Chiar și atunci, posibilitatea repunerii în termen nu ar fi nelimitată, dată fiind obligația părților de a se interesa, la intervale rezonabile, de stadiul procesului de care acestea au cunoștință. În toate cazurile, instanțele interne ar trebui să verifice, dacă motivele de repunere în termen ar putea justifica o ingerință, în principiul autorității de lucru judecat

Examinînd **recursul potrivit Secțiunii 1CPC**, instanța de recurs nu se implică în esența fondului litigiului judecat de prima instanță, ci verifică în exclusivitate respectarea normelor procesuale la emiterea încheierii atacate. În fața instanței de recurs, compunerea completului este guvernată de principiul judecării colegiale a pricinii (recursul se judecă de un complet de 3 judecători). Totodată, în instanța de recurs este limitată acțiunea principiului nemijlocirii și oralității în dezbaterile judiciare, or, instanța de recurs ia cunoștință de toate materialele din documentele scrise, procesele-verbale, care se află la dosar, și examinează recursul fără participarea părților. Astfel, modificările operate în legislație au schimbat procedura de examinare a recursului, obligînd, totodată, instanța de recurs să plaseze la data emiterii decizia pe pagina web, iar copia acesteia s-o remită părților în termen de 5 zile de la data emiterii.

După examinarea recursului împotriva încheierii, instanța pronunță una din următoarele soluții:

- respingerea recursului și menținerea încheierii;
- admiterea recursului, casarea parțială sau integrală a încheierii, „cu restituirea cauzei pentru rejudecarea problemei soluționate, prin încheierea casată;
- admiterea recursului, casarea parțială sau integrală a încheierii, cu soluționarea prin decizie a problemei respective.

Decizia emisă după examinarea recursului împotriva încheierii rămîne irevocabilă din momentul emiterii.

În cazul prevăzut la lit. c) art. 426¹ CPC, dacă recursul e depus pe suport de hârtie, se va aplica semnătura tradițională olografă. În cazul unui recurs electronic, depus prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, se va utiliza semnătura electronică avansată calificată, or, aceasta are aceeași valoare juridică, ca și semnătura olografă. Prin semnătură electronică se vor înțelege date în formă electronică, care sunt atașate la sau logic asociate cu alte date în formă electronică și care sunt utilizate, ca metodă de autentificare. Se va avea în vedere că pentru depunerea recursului electronic, nu se va admite utilizarea semnăturii electronice simple și a semnăturii electronice avansate necalificate, ci doar a semnăturii electronice avansate calificate (art. 171 alin.(1) CPC, art. 11 lit. b) din Legea nr. 91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic)

Dacă cererea a fost restituită, în baza art. 426¹ lit. b 1) și c) CPC, după lichidarea neajunsului, recurentul ar putea depune repetat cererea de recurs.”

II. Analiza statisticii judiciare.

Pe parcursul anului 2017, în ordine de recurs, au parvenit spre examinare în Curtea de Apel Bălți

Parvenite- în ordine de recurs (**2r**) – **624** cauze (15,14%), cu **136** cauze mai puține ca în aceeași perioadă a anului 2016 (21,79%);

- în ordine de recurs în baza Legii Contenciosului administrativ (**3r**) – **166** cauze (4,03%), cu **13** cauze mai puțin ca în aceeași perioadă a anului 2016 (7,83%);

- în ordine de recurs comercial (**2rc**) – **100** cauze (2,43%), cu **12** cauze mai puține ca în aceeași perioadă a anului 2016 (12%);

Au fost examinate - în ordine de recurs (**2r**) – **555** cauze (17,3%), cu **103** cauze mai puțin ca în aceeași perioadă a anului 2016 (18,56%);

- în ordine de recurs în baza Legii Contenciosului administrativ (**3r**) – **152** cauze (4,74%), cu **3** mai puține ca în aceeași perioadă a anului 2015 (1,97%);

- în ordine de recurs comercial (**2rc**) – **89** cauze (2,77%) cu **5** cauze mai puțin ca și în aceeași perioadă a anului 2016 (5,62%);

Au rămas în rest- în ordine de recurs (**2r**) – **69** cauze (7,55%), cu **33** cauze mai puține ca în aceeași perioadă a anului 2016 (47,83%);

- în ordine de recurs în baza Legii Contenciosului administrativ (**3r**) – **14** cauze (1,53%), cu **10** cauze mai puțin ca în aceeași perioadă a anului 2016 (71,43%);

- în ordine de recurs comercial (**2rc**) – **11** cauze (1,2%) cu **7** cauze mai puține ca în aceeași perioadă a anului 2016 (63,64%);

Examinarea cauzelor civile în ordine de recurs (2r-)

În ordine de recurs, pe parcursul a 12 luni ale anului 2017, s-au aflat în procedura Curții de Apel Bălți - **624** cauze civile (*restul de cereri nesolutionate la începutul perioadei raportate – 102 cauze*), dintre care au fost încheiate **555** cauze (88,94%), restul dosarelor neîncheiate la sfârșitul perioadei raportate și care se găsesc în procedură de examinare constituie – **69** cauze (11,06%).

Din totalul cauzelor încheiate în perioada raportată (**555**):

- pe **77** cauze au fost casate hotărârile (încheierile) instanței de fond cu pronunțarea unei noi hotărâri (13,87%);
- pe **175** cauze au fost casate hotărârile (încheierile) instanței de fond cu trimiterea cauzei la rejudecare (31,53%);

- pe **266** cauze au fost menținute fără modificări hotărârile (încheierile) instanței de fond (47,93%).
- pe **1** cauză a fost retras recursul (0,18%);
- pe **36** cauze a fost restituit recursul (6,49%);

Prin analiza categoriilor de cauze civile constatăm, că examinarea unor cauze necesită o atenție deosebită, deoarece pe aceste categorii se comit cele mai frecvente încălcări, astfel:

- din 37 cauze ale instanțelor de fond cu privire la repararea daunei, au fost casate 19 cauze (51,35 %);
- din 20 cauze ale instanței de fond cu privire la dreptul de proprietate, au fost casate 13 cauze (65%);
- din 11 cauze ale instanțelor de fond cu privire la stabilirea faptelor ce au însemnătate juridică, au fost casate 6 cauze (54,54%);
- din 14 cauze ale instanței de fond cu privire la desfacerea căsătoriei, 10 cauze au fost casate (71,43 %);
- din 2 cauze ale instanței de fond în baza acțiunilor ce reies din litigiile funciare, 2 cauze au fost casate (100%);
- din 3 cauze ale instanței de fond în baza acțiunilor ce reies din litigiile privind restabilirea la lucru, 1 cauză a fost casată (33,33%);
- din 2 cauze ale instanței de fond cu privire la locuințe, 2 cauze au fost casate (100%);
- din 5 cauze ale instanței de fond cu privire la apărarea onoarei și demnității, 2 cauze au fost casate (40%);
- din 4 cauze ale instanței de fond în baza acțiunilor ce reies din contractul de arendă, 3 cauze au fost casate (75%);
- din 6 cauze ale instanței de fond cu privire la evacuare, 3 cauze au fost casate (50%);
- din 407 alte acțiuni ale instanței de fond, 193 au fost casate (47,42%).

Judecătorii Colegiului Civil în perioada raportată au soluționat:

- 1. A. Albu –** 75 cauze aflate în procedură, (14 rest la începutul anului), 64 cauze încheiate (85,33%), fără modificări – 35 (54,69 %), hotărîre nouă – 9, rejudecare – 17, restituit recursul - 3, rest – 11;
- 2. A.Ciobanu -** 64 cauze aflate în procedură, (4 rest la începutul anului), 56 cauze încheiate (87,5%), fără modificări – 24 (42,86%), hotărîre nouă – 10,

rejudecare – 19, restituit recursul – 4, rest - 8;

3. A. Corcenco – 68 cauze aflate în procedură, (12 rest la începutul anului),
66 cauze încheiate (97,06%), fără modificări – 31
(46,97%), hotărîre nouă – 4, rejudecare – 27,
restituit recursul - 4, rest – 2;

4. D. Corolevschi– 3 cauze aflate în procedură, (3 rest la începutul anului),
3 cauze încheiate (100%), fără modificări – 2
(66,67%), rejudecare – 1;

5. Al. Gheorghieș– 25 cauze aflate în procedură, (4 rest la începutul anului),
25 cauze încheiate (100%), fără modificări – 13 (52%),
hotărîre nouă – 5, rejudecare – 4;

6. A. Garbuz – 68 cauze aflate în procedură, (11 rest la începutul anului),
61 cauze încheiate (89,7%), fără modificări – 28 (45,9%),
hotărîre nouă – 9, rejudecare – 20, rest - 7;

7. E. Grumeza - 69 cauze aflate în procedură, (14 rest la începutul anului),
63 cauze încheiate (91,3%), fără modificări – 27 (42,86 %),
hotărîre nouă – 12, rejudecare – 18, rest – 6;

8. Iu. Grosu – 54 cauze aflate în procedură, (12 rest la începutul anului),
51 cauze încheiate (94,44%), fără modificări – 25
(49,02%), hotărîre nouă – 6, rejudecare – 19, rest - 3;

9. S. Procopciuc – 75 cauze aflate în procedură, (12 rest la începutul anului),
69 cauze încheiate (92%), fără modificări – 31 (44,93%),
hotărîre nouă – 11, rejudecare – 20, rest – 6;

10. A. Toderaș – 78 cauze aflate în procedură, (16 rest la începutul anului),
66 cauze încheiate (84,61%), fără modificări – 37 (56,06%),

hotărîre nouă – 10, rejudecare – 17, rest – 12;

11.D. Stănilă - 28 cauze aflate în procedură, 21 cauze încheiate (75%),
fără modificări – 11 (52,38%), rejudecare – 7, rest – 7;

12. E. Bejenaru – 17 cauze aflate în procedură, 10 cauze încheiate (58,82%),
fără modificări – 2 (20%), hotărîre nouă – 1,
rejudecare – 6, rest – 7;

**Pentru perioada raportată în medie fiecărui judecător i s-au revenit
cîte 52 dosare.**

Prezenta generalizare este efectuată în baza deciziilor emise de judecătoria Curții de Apel Bălți pe parcursul a 12 luni ale anului 2017, prin urmare soluțiile pe cauze sunt în baza Codului de Procedură Civilă cu modificările de pînă la redacția Legii nr.17 din 05.04.2018 în vigoare la 01.06.2018

Examinarea cauzelor civile în ordine de recurs în baza Legii

Contenciosului administrativ (3r)

Pe parcursul a 12 luni ale anului 2017, în ordine de recurs în baza Legii Contenciosului administrativ, s-au aflat în procedură **166** cauze civile (*dintre care restul de cereri nesoluționate la începutul perioadei raportate este – 24*), au fost încheiate **152** cauze (91,57%), la sfîrșitul perioadei raportate au rămas pe rol **14** -cauze (8,43%).

Din totalul de cauze încheiate (**152**):

- pe **84** cauze au fost menținute fără modificări hotărîrile (încheierile) instanței de fond (55,26%);
- pe **14** cauze au fost emise hotărîri noi (9,21%);
- **43** cauze au fost remise la rejudecare în instanțele de fond (28,29%);
- pe **11** cauze au fost restituite recursurile (7,24%).

Prin analiza categoriilor de cauze civile constatăm, că examinarea unor cauze necesită o atenție deosebită, deoarece pe aceste categorii se comit cele mai frecvente încălcări, astfel:

- din **24** cauze ale instanțelor de fond cu privire la controlul legalității actelor administrative ale autorităților publice din comună, sat, oraș, au fost casate **13**cauze (54,17%);
- din **34** cauze ale instanțelor de fond cu privire la hotărârile organelor fiscale și financiare, au fost casate **18**cauze (52,94%);
- din **74** cauze ale instanțelor de fond cu privire la controlul legalității actelor administrative ale autorităților publice din raion, municipiu, unitate teritorială autonomă cu statut special, au fost casate **20**cauze (27,03%);
- din **3**cauze ale instanțelor de fond împotriva persoanelor de drept privat, care prestează servicii publice, au fost casate **2** cauze (66,67%);
- din **4** cauze ale instanțelor de fond pe alte acțiuni, au fost casate **4** cauze (100%).

Judecătorii Colegiului Civil în perioada raportată au examinat:

- 1. A. Albu** – 18 cauze aflate în procedură (3 rest la începutul anului),
18 cauze încheiate (100%), fără modificări – 11
(61,11%), hotărîre nouă –1, rejudecare – 6;
- 2 A. Ciobanu** – 14 cauze aflate în procedură, 13 cauze încheiate (92,86 %),
fără modificări – 10 (76,92%), rejudecare – 1,
restituit recursul – 2, rest – 1;
- 3. A.Corcenco**– 16 cauze aflate în procedură (2 rest la începutul anului),
15 cauze încheiate (93,75%), fără modificări – 8
(53,33%), rejudecare – 7, rest – 1;
- 4. D.Corolevschi**– 1 cauză aflată în procedură, (1 rest la începutul anului),
1 cauză încheiată (100%), rejudecare – 1;
- 5. A.Gheorghies**– 8 cauze aflate în procedură, (1 rest la începutul anului),
8 cauze încheiate (100%), fără modificări – 6 (75 %),
hotărîre nouă – 1;
- 6. A.Garbuz**– 22 cauze aflate în procedură (3 rest la începutul anului),
18 cauze încheiate (81,82%), fără modificări – 10
(55,55%), hotărîre nouă – 3, rejudecare – 4,

restituit recursul – 1, rest – 4;

7. E.Grumeza– 17 cauze aflate în procedură, (3 rest la începutul anului),
16 cauze încheiate (94,12%), fără modificări – 5
(31,25%), hotărîre nouă – 3, rejudecare – 7,
restituit recursul – 1, rest – 1;

8. Iu.Grosu– 15 cauze aflate în procedură, (3 rest la începutul anului),
14 cauze încheiate (93,33%), fără modificări – 7 (50%),
hotărîre nouă – 2, rejudecare – 3, restituit recursul – 2, rest - 1;

9. S.Procopciuc– 22 cauze aflate în procedură, (4 rest la începutul anului),
21 cauze încheiate (95,45%),
fără modificări – 12 (57,14%), hotărîre nouă – 1,
rejudecare – 6, restituit recursul – 2, rest - 1;

10. A.Toderaș– 20 cauze aflate în procedură, (4 rest la începutul anului),
18 cauze încheiate (90%), fără modificări – 11 (61,11%),
hotărîre nouă – 1, rejudecare – 5, restituit recursul – 1, rest- 2;

11. D.Stănilă – 8 cauze aflate în procedură,
6 cauze încheiate (75%), fără modificări – 3 (50%),
hotărîre nouă – 1, rejudecare – 2, rest- 2;

12. E.Bejenaru – 5 cauze aflate în procedură, 4 cauze încheiate (80%),
fără modificări – 1 (25%),
rejudecare – 1, restituit recursul – 2, rest- 1.

**Pentru perioada raportată în medie fiecărui judecător i s-au revenit
cîte 13 dosare.**

Din numărul total de cauze încheiate în categoria dată s-au aflat în procedură:

➤ mai mult de 1 lună – 37 dosare;

➤ mai mult de 2 luni – 94 dosare.

Examinarea cauzelor comerciale în ordine de recurs (2rc-)

În ordine de recurs, pe parcursul a 12 luni ale anului 2017 s-au aflat în procedură în Curtea de Apel Bălți **100** cauze economice (*dintre care restul de cereri nesoluționate la începutul perioadei raportate este– 18*).

Au fost încheiate **89** cauze (89%), iar restul dosarelor neîncheiate la sfârșitul perioadei raportate și care se găsesc în procedură de examinare constituie – **11** cauze (11%).

Din totalul de cauze încheiate în perioada raportată (**89**) :

- pe**38** cauze au fost menținute fără modificări hotărârile (încheierile) instanței de fond (42,7%);

- pe**19** cauze au fost casate hotărârile (încheierile) instanței de fond cu pronunțarea unei hotărâri noi (21,35%);

- pe**26** cauze au fost casate hotărârile (încheierile) instanței de fond cu trimiterea pricinii la rejudecare(29,21%);

- pe**1** cauză a fost modificată hotărârea (1,12%).

- pe**5** cauze au fost rrestituite recursurile (5,62%).

Judecătorii Colegiului Civil în perioada raportată au soluționat:

1. A.Albu – 13 cauze aflate în procedură, (2 rest la începutul perioadei),

11 – cauze încheiate (84,61%), fără modificări – 6(54,54%),

hotărâre nouă – 1, rejudecare – 4,rest – 2;

2. A.Ciobanu– 8 cauze aflate în procedură, (1 rest la începutul perioadei),

7 – cauze încheiate (87,5%), fără modificări – 3 (42,86%),

hotărâre nouă – 3, rejudecare – 1, rest – 1;

3. A.Corcenco – 8 cauze aflate în procedură, (2 rest la începutul perioadei),

8 – cauze încheiate (100%), fără modificări – 3 (37,5%),

rejudecare – 4;

4. Al. Gheorghieș– 7 cauze aflate în procedură, (2 rest la începutul

perioadei), 7 – cauze încheiate (100%), fără modificări – 3

(42,86%), hotărîre nouă – 2, rejudecare – 1;

5.Iu.Grosu – 7 cauze aflate în procedură, (1 rest la începutul perioadei),

7 – cauze încheiate (100%), fără modificări – 3

(42,86%), hotărîre nouă – 1, rejudecare – 3;

6. A. Garbuz – 11 cauze aflate în procedură, (3 rest la începutul perioadei),

9 – cauze încheiate (81,82%), fără modificări – 6

(66,67%), hotărîre nouă – 2, rejudecare – 1, rest – 2;

7. E. Grumeza - 13 cauze aflate în procedură, (3 rest la începutul

perioadei), 12 cauze încheiate (92,31%),

fără modificări – 4 (33,33%), hotărîre nouă – 3,

rejudecare – 4, rest - 1;

8. S.Procopciuc – 10 cauze aflate în procedură, (1 rest la începutul

perioadei), 10 – cauze încheiate (100%),

fără modificări – 4 (40%), hotărîre nouă – 2,

rejudecare – 3;

9. A.Toderaș – 11 cauze aflate în procedură, (4 rest la începutul perioadei),

9 cauze încheiate (81,82%), fără modificări – 4 (44,44%),

modificate – 1, hotărîre nouă – 2, rejudecare – 2, rest - 2.

10. D.Stănilă – 8 cauze aflate în procedură, 6 cauze încheiate (75%),

fără modificări – 2 (33,33%), hotărîre nouă – 1,

rejudecare – 2, rest – 2;

11. E.Bejenaru – 4 cauze aflate în procedură, 3 cauze încheiate (75%),

hotărîre nouă – 2, rejudecare – 1, rest – 1.

Pentru perioada raportată în medie fiecărui judecător i s-au revenit cîte 9 dosare.

III. Practica judiciară de soluționare a cauzelor.

Cauzele civile examinate în ordine de recurs (2r-)

În continuare, analizând rezultatele practicii judiciare în urma studierii deciziilor emise de Colegiile Civile și de Contencios Administrativ ale Curții de Apel Bălți, vom expune temeiurile de casare cu explicarea înțelesului acestora, după cum urmează:

1) Normele de drept procedural au fost interpretate eronat de către instanța de fond

Cu titlu de exemplu poate fi adusă următoarea cauză civilă: *recursul declarat de către avocatul O.G., în interesele lui V.A., împotriva încheierii Judecătoriei Edineț (sedeiul central) din 19.09.2017, în cauza civilă la cererea înaintată de V. A., persoană interesată notarul public privind constatarea faptului acceptării moștenirii, prin care cererea a fost restituită.*

La data de 15.09.2017 V. A. a înaintat cerere privind constatarea faptului acceptării moștenirii după decesul soției V. T. ca urmare a intrării în posesiunea patrimoniului succesoral al acesteia, indicând în calitate de persoană interesată notarul public D.V..

În motivarea cererii petiționarul a menționat că V.T.- soția lui V.A., a decedat la data de 13.05.2015.

După decesul soției sale, V.A., avînd o vîrstă înaintată (a.n. 1932), o perioadă îndelungată de timp a fost bolnav, din acest motiv a fost omis termenul de acceptare a succesiunii, însă petiționarul a intrat în posesiunea patrimoniului succesoral al defunctei, exercitând folosința și posesia asupra bunurilor ultimei.

Prin urmare, cet. V. A., prin acțiunile sale, a acceptat în mod tacit moștenirea.

La 22.08.2017, prin intermediul avocatului O. G., a expedit cerere Notarului Public D.V. privind acceptarea succesiunii, solicitînd de a fi constatat faptul acceptării moștenirii, bunurilor rămase de la defunctă.

Drept răspuns, la data de 04.09.2017, a primit scrisoarea cu nr. 24 de la Notarul Public D. V., potrivit căreia i s-a comunicat să se adreseze organului de competența căruia ține constatarea faptelor juridice.

Respectiv, cet. V.A., în calitate de moștenitor legal, este lipsit de dreptul de a beneficia de partea ce i se cuvine din patrimoniul succesoral, care include cărți de economii deschise pe numele soției: Carte de economii nr.4660087; Carte de economii nr.9084045; Carte de economii nr.3337606; Carte de economii nr. cont 057640; Carte de economii nr. cont 057834; Carte de economii nr. cont 0571041; Carte de economii nr. cont 0574222; Carte de economii nr. cont 18183;

Deasemenea, pe numele soției este înregistrat mijlocul de transport, care din anul 2004 a fost transmis în folosință (comodat) temporară pe numele cet. V. A. pe termen pînă la 01.01.2020, fapt adevărit prin Adeverința din 20.05.2017 eliberată de ÎS,, CRIS Registru”.

Astfel petiționarul a solicitat constatarea faptului acceptării moștenirii asupra bunurilor după decesul soției V. T. ca urmare a intrării în posesiunea patrimoniului succesoral al acesteia.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț (sediul central) din 19.09.2017 cererea a fost restituită.

În termenul stabilit de lege, avocatul care îi reprezenta interesele, a contestat hotărârea primei instanțe solicitând casarea acesteia cu restituirea cauzei la rejudecare.

În motivarea cererii de recurs, suplimentar la cele invocate în cererea privind constatarea faptelor, recurentul a menționat că nu este de acord cu soluția primei instanțe deoarece avocatul O. G. a fost împuternicit de către V. A. de ai reprezenta interesele în vederea soluționării litigiului pe cale extrajudiciară., prin urmare s-a adresat notarului public D. V. cu cerere prealabilă pentru soluționarea litigiului pe cale extrajudiciară.

*Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți a admis recursul dat cu casarea încheierii Judecătoriei Edineț (sediul central) din 19.09.2017, în cauza civilă la cererea înaintată de Vacarciuc Alexandru, persoană interesată notarul public Dubuleac Viorica privind constatarea faptului acceptării moștenirii cu restituirea cauzei spre rejudecare în aceeași instanță, din considerentele, că **normele de drept procedural au fost interpretate eronat de către instanța de fond** or, potrivit prevederilor indicate supra, pentru constatarea faptelor cu valoare juridică legea impune anumite condiții (art.282), circumstanțe care urmează a fi verificate la examinarea cererii, și condițiile date nu pot fi interpretate ca o procedură de soluționare prealabilă a pricinii. Nu există nici o normă legală care prevede soluționarea prealabilă a pricinii pe calea extrajudiciară or, nici un organ, în afara instanța de judecată, nu poate constata faptul cu valoare juridică privind acceptarea succesiunii.*

2) Concluzia instanței de fond contravine materialelor cauzei și normelor de drept material și procedural.

Ca exemplu poate fi adus următorul caz: Recursul declarat de către P. V., împotriva încheierii Judecătoriei Florești (sediul central) din 29.09.2017, în cauza civilă la cererea înaintată de petiționarul P. V., persoană interesată IP „Agenția Servicii Publice”, cu privire la constatarea faptului cu valoare juridică, prin care cererea a fost scoasă de pe rol.

Petiționarul P. V., a depus cerere împotriva persoanei interesate Serviciul Stare Civilă cu privire la constatarea faptului cu valoare juridică.

În motivarea cererii petiționarul a indicat că, în legătură cu redobândirea cetățeniei române, are nevoie de certificatul de căsătorie a părinților lui, care sunt deja decedați.

Adresându-se către OSC Florești în vederea eliberării certificatului de căsătorie a părinților, i s-a eliberat un aviz în care era indicat că în arhiva OSC Florești lipsesc registrele pentru anii 1940, care a rămas colaboratorului OSC, iar lui i s-a eliberat decizia din 10.06.2017 prin care i s-a refuzat solicitarea cu explicarea adresării în instanța de judecată.

Astfel, instanța de fond motivează încheierea sa că persoana interesată IP "Agenția Servicii Publice" prin referința depusă susține că lipsesc probe care ar certifica faptul înregistrării căsătoriei, fapt care denotă un litigiu de drept între părți iar în situația dată instanța ajunge la concluzia de a scoate cererea de pe rol.

La fel mai invocă instanța de fond la emiterea încheierii că pentru constatarea înregistrării căsătoriei sunt necesare probe care atestă ferm această circumstanță, care să convingă instanța de judecată că o asemenea înregistrare a fost efectuată cu certitudine, însă nu s-a păstrat registrul respectiv.

Recurentul menționează că instanța de judecată a ținut cont de circumstanțele invocate în referință, însă aceste circumstanțe declarate de persoana interesată sunt eronate, întrucât reprezentantul afirmă că registrele pe anii 1940 sunt păstrate integral pe când avizul eliberat petiționarului vorbește despre faptul că în arhiva OSC lipsesc registrele pe perioada dată, iar circumstanțele invocate în această referință se referă la un caz care nu are tangență cu cazul dat. De aici se desprinde ideea că cazul petiționarului de către persoana interesată a fost studiat superficial motiv care a dus la concluzia că lipsesc probe ce ar certifica solicitarea petiționarului. În această situație recurentul consideră că poziția uneia dintre părți nu poate servi drept temei de apariție a unui litigiu de drept.

Recurentul invocă că prin încheierea contestată i-a fost încălcat accesul liber la justiție.

Recurentul mai subliniază că judecătorul, anticipând examinarea cauzei, s-a expus asupra fondului acesteia, ceea ce contravine normelor procedurale civile naționale și este incompatibilă cu standardele CEDO.

Instanța de recurs ține să menționeze că prin faptul că instanța sa expus asupra probelor prezentate de petiționar și a concluzionat că ele nu sunt suficiente pentru constatarea faptului solicitat de petiționar, instanța s-a expus de fapt asupra fondului pricinii, or, instanța apreciază probele la etapa pronunțării hotărârii când se expune asupra pricinii în privința temeiniciei cererii petiționarului.

În circumstanțele date, instanța de recurs a concluzionat că încheierea Judecătorei Soroca (sediul Florești) din 29.09.2017 urmează a fi casată cu restituirea cauzei spre rejudecare în alt complet de judecată.

Potrivit materialelor cauzei, petiționarul P. V., a depus cerere împotriva persoanei interesate Serviciul Stare Civilă cu privire la constatarea faptului cu valoare juridică și anume a înregistrării căsătoriei între P.G. și T. E., însă Judecătorei Florești (sediul central) prin încheierea din 29.09.2017 cererea petiționarului a fost scoasă de pe rol în temeiul art.280 al.3 CPC RM

În conformitate cu prevederile art. 280 alin.(3) Cod de Procedură Civilă dacă, la depunerea cererii sau la examinarea pricinii în procedură specială, se constată un litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești, instanța scoate cererea de pe rol printr-o încheiere și explică petiționarului și persoanelor interesate dreptul lor de a soluționa litigiul în procedură de acțiune civilă la instanța competentă.

Pentru a scoate cererea de pe rol prima instanță a concluzionat că lipsesc probe care ar certifica faptul înregistrării căsătoriei între părinții petiționarului astfel, între părți apare un litigiu de drept.

Concluzia instanței de fond contrivine materialelor cauzei și normelor de drept material și procedural.

Potrivit art.59 alin.(1) lit.a) al Legii nr.100-XV din 26 aprilie 2001 privind actele de stare civilă, reconstituirea actelor de stare civilă se poate face, la cerere, dacă registrele de stare civilă au fost pierdute integral ori parțial.

Cererea lui V.P. a fost respinsă de către OSC Florești, fapt ce a servit temei de adresare a petiționarului cu cerere în instanța de judecată.

În conformitate cu art. 279 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească examinează în procedură specială pricini cu privire la constatarea faptelor care au valoare juridică.

Potrivit art. 282 alin.(1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească constată faptul cu valoare juridică în cazul în care:

a) acesta generează, în virtutea legii, următoarele efecte juridice: apariția, modificarea sau încetarea unor drepturi personale sau patrimoniale ale petiționarului;

b) petiționarul nu are o altă posibilitate de a obține sau de a restabili documentele care ar certifica faptul juridic a cărui constatare o solicită;

c) constatarea faptului nu este legată de soluționarea unui litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești.

La caz, nu sa stabilit că petiționarul intenționează să înainteze o acțiune civilă și este necesară hotărîrea privind constatarea faptului cu valoare juridică și nici nu sa stabilit că OSC Florești a contestat dreptul petiționarului de a dobîndi cetățenia României. Deci, nu sa constatat existența unui litigiu de drept.

3) Ca temei de casare a hotărîrii instanței de fond a servit nerespectarea principiului contradictorialității și asigurării egalității în drepturi ale părților la proces

Ca exempluputem menționa decizia CAB din 30.11.2017 la recursul declarat de V.V. împotriva încheierii Judecătoriei Drochia, sediul central, din 05 octombrie 2017 prin care s-a admis cererea înaintată de V.C. privind eliberarea ordonanței de protecție pentru victimele violenței în familie.

La 05 octombrie 2017, judecătoria Drochia, sediul central, a emis încheierea prin care a admis cererea înaintată de V.C. și la aceeași dată prin ordonanța de protecție a victimei violenței în familie a dispus a obliga pe V.V.:

- de a nu comite acte de violență asupra victimei V.C.;
- de a sta departe de la locul aflării victimei, la o distanță ce ar asigura securitatea ei;
- de a nu contacta victima;
- se propune de a participa la un program special de tratament sau de consiliere pentru reducerea violenței sau dispariției ei. Măsurile se aplică pe un termen de 60 (șaizeci) de zile, de la data de 05.10.2017.

Nefiind de acord cu încheierea în cauză Vlas Valerii a declarat recurs, solicitând casarea integrală a încheierii privind admiterea cererii de aplicare a măsurilor de protecție și încheierea privind aplicarea ordonanței de protecție emisă la 05.10.2017 de către Judecătoria Drochia Sediul Central cu respingerea cererii de aplicarea ordonanței de protecție în privința recurentului și încasarea din contul intimatei a cheltuielilor de judecată suportate de către recurent, motivînd că instanța de fond nu a apreciat corect probele dosarului în cauză, or, recurentul nu a săvârșit careva acte ilegale în privința C.V. și la materialele cauzei nu există probe în vederea admiterii cererii. Recurentul maimenționează că nu a fost citat și deci nu a avut posibilitate să se prezinte la ședința de judecată, să prezinte probe întru demonstrarea nevinovăției sale, în drept își întemeiază cerea în baza art. art. 318⁶ Cod de procedură civilă.

Analizând legalitatea și temeinicia încheierii atacate, prin prisma argumentelor invocate de recurent și a materialelor din dosar, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți a considerat necesar de a casa încheierea și ordonanța de protecție a victimei în familie a Judecătoriei Drochia, sediul central, din 05 octombrie 2017 din considerentele că în baza art.426 alin.(3) CPC recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În conformitate cu art.427 lit. b) CPC, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind pricina spre rejudecare.

Conform art.26 alin. (1)-(2) Cod de procedură civilă, procesele civile se desfășoară pe principiul contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale. (2) Contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu pricina dată judecării și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței.

Analizând materialele cauzei, instanța de recurs a constatat lipsa probelor ce ar confirma informarea recurentului despre procedura inițiată. Iar în procesul-verbal al ședinței de judecată se menționează doar că agresorul V.V. nu s-a prezentat din motive necunoscute, fără a se stabili dacă instanța de judecată după primirea cererii a contactat imediat poliția de sector de la locul aflării agresorului

și a solicită informarea acestuia despre procedura inițiată. Mai mult ca atât, deși în ședința de judecată a fost prezent ofițerul de sector al IP Drochia acesta nu a declarat despre informarea lui V.V. privind ședința de judecată.

Totodată instanța a menționat că, deși specificul cauzelor date prevede examinarea acesteia în 24 ore, potrivit art. 318⁴ alin. (1) Cod de procedură civilă, totuși informarea agresorului despre procedura inițiată este obligatorie, în scopul respectării principiului contradictorialității și asigurării egalității în drepturi ale părților la proces.

4) Ca temei de casare a servit faptul că instanță a aplicat măsuri de protecție neprevăzute de lege

Ca exemplu servește decizia CAB din 21 iunie 2017 (2r-232/17) la recursul declarat de P.A. împotriva încheierii judecătoreiei Drochia din 03.05.2017, adoptate în cauza civilă la demersul Inspectoratului de Poliție Drochia în interesul victimei violenței în familie P.L. de către P.A. privind aplicarea măsurilor de protecție pentru victimele violenței în familie.

Solicitarea aplicării măsurilor de protecție pentru a sublinia eventualul pericol al securității, sănătății sau a bunăstării victimei sunt motivate. Luînd act de acțiunile violente și reieșind din consecutivitatea sancțiunilor aplicate față de agresor, în acțiunile acestuia mai există tendințe și factori de risc pentru aplicarea violenței și P.A. este predispus la comiterea acțiunilor violente față de familia sa.

Cere, Inspectoratul de Poliție Drochia aplicarea măsurilor de protecție victimelor violenței în familie și anume: obligarea pîrîtului de a nu comite acte de violență asupra reclamantului, obligarea pîrîtului de a sta departe de locul aflării victimei, la o distanță ce ar asigura securitatea victimei; obligarea pîrîtului de a nu intra în locuința reclamantei, interzicerea de a vizita locul de muncă și de trai al victimei; obligarea de a nu contacta cu victima și cu persoanele dependente de ea la telefonul fix, telefonul mobil; obligarea agresorului de a participa la un program special de consiliere la Centru de Asistență și Consiliere pentru agresorii familiali. Durata aplicării măsurilor de protecție este de 90 zile.

Prin încheierea și ordonanța judecătoreiei Drochia a fost admis demersul Inspectoratului de Poliție Drochia privind aplicarea măsurilor de protecție. La 11 mai 2017 P.A. a declarat recurs împotriva încheierii instanței de fond, solicitînd casarea parțială a încheierii, anulînd aplicarea măsurii de protecție pe un termen de 90 zile în privința sa față de fiica minoră.

În motivarea recursului, recurentul a indicat că, instanța neîntemeiat a admis demersul IP Drochia și în privința fiicei minore, pe perioada aplicării măsurii de protecție pe un termen de 90 zile, necătînd la faptul că, el niciodată nu a aplicat violența fizică sau psihică față de fiica minoră.

El permanent are grijă de fiică, o ajută material, procură haine, produse alimentare, dulciuri, are condiții de trai decente.

Instanța nu a luat în considerație faptul că, își iubește copilul și copilul mult ține la el, însă este stopat de mama copilului P.L.

Consideră că, instanța ilegal a aplicat măsura de protecție în privința sa față de fiica minoră.

În conformitate cu art.426 alin.(3) Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Conform art.425 CPC, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii. Cercetînd materialele cauzei, Colegiul Civil a concluzionat că recursul este depus în termen conform art.425 CPC, este întemeiat și urmează să fie admis din următoarele considerente.

În conformitate cu art.427 al.(1) lit.b) CPC, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind pricina spre rejudecare în prima instanță.

În conformitate cu prevederile art. 318¹ alin. 1 CPC, cererea privind aplicarea măsurilor de protecție se depune la instanța judecătorească de către victima violenței în familie sau de reprezentantul ei legal, iar în cazul minorului – de organul de tutelă și curatelă. În caz de imposibilitate de depunere a cererii de către victimă, la solicitarea ei, cererea poate fi depusă de către procuror, organul de asistență socială sau poliție, iar aliniatul 2 prevede, că cererea privind aplicarea măsurilor de protecție se depune la instanța judecătorească competentă de la domiciliul sau locul de aflare a victimei sau a agresorului, de la locul unde victima a solicitat asistență sau de la locul unde a avut loc actul de violență.

Totodată conform art. 318⁴ alin. 1 CPC R. Moldova, instanța de judecată emite, în 24 de ore de la primirea cererii privind aplicarea măsurilor de protecție, o încheiere prin care admite sau respinge cererea, iar aliniatul 2 statuează, că în cazul admiterii cererii, instanța emite o ordonanță de protecție prin care aplică agresorului una sau mai multe dintre următoarele măsuri: a) obligarea de a părăsi temporar locuința comună ori de a sta departe de locuința victimei, fără a decide asupra modului de proprietate asupra bunurilor; b) obligarea de a sta departe de locul aflării victimei, la o distanță ce ar asigura securitatea victimei, excluzînd și orice contact vizual cu ea sau cu copiii acesteia; c) interzicerea oricărui contact, inclusiv telefonic, prin corespondență sau în orice alt mod, cu victima sau cu copiii acesteia, cu alte persoane dependente de ea; d) interzicerea să se apropie de anumite locuri: locul de muncă al victimei, locul de studii al copiilor, alte locuri determinate pe care persoana protejată le frecventează; e) obligarea, pînă la soluționarea cazului, de a contribui la întreținerea copiilor pe care îi are în comun cu victima; f) obligarea de a participa la un program special de tratament sau de consiliere, dacă o asemenea acțiune este determinată de instanța de judecată ca fiind necesară pentru reducerea violenței sau pentru

dispariția ei; g) limitarea dispunerii unilaterale de bunurile comune; h) stabilirea unui regim temporar de vizitare a copiilor săi minori; i) interzicerea de a păstra și purta armă.

Colegiul Civil menționează că, în cazurile de violență în familie, scopul eliberării ordonanței de protecție constă în prevenirea unui risc real și imediat, or, sunt puse în pericol viața și sănătatea victimei, în asigurarea de urgență a protecției victimei, în preîntâmpinarea unor noi acte de violență asupra victimei și/sau asupra altor membri ai familiei, precum și în prevenirea distrugerii bunurilor victimei, a averii comune a familiei.

Din materialele pricinii rezultă că, IP Drochia s-a adresat în instanța de judecată cu un demers în interesele victimei violenței în familie P.L. privind aplicarea măsurilor de protecție pentru victimele violenței în familie față de agresorul P.A., invocând că, la 20 aprilie 2017 în adresa IP Drochia, a parvenit spre examinare plîngerea din partea L.P., a fost înregistrată în Registrul de evidență a altor informații cu privire la infracțiuni și incidente al Inspectoratului de Poliție Drochia, în care sesizează faptul că soțul P.A., o agrează fizic și inițiază conflicte verbale în timpul cărora o numește cu cuvinte necenzurate. Prin încheierea și ordonanța judecătorească Drochia din 03 mai 2017 a fost admis demersul IP Drochia.

Din încheierea și ordonanța adoptată nu este clar în privința căror membri a familiei victimei Postolachi Lidia s-a aplicat măsuri de protecție, ori legea nu prevede aplicarea măsurilor de protecție în privința membrilor de familie, stabilind restricții doar în privința victimei și copiilor ei.

De asemenea, nu este motivat faptul necesității aplicării față de agresor a măsurii de protecție prin care el a fost obligat de a participa la un program special de consiliere la Centrul de Asistență și Consiliere pentru agresorii familiali.

Mai mult ca atât, instanța nu poate admite aplicarea față de agresor a măsurii de protecție solicitată cum este - obligarea pîrîtului să nu comită acte de violență asupra reclamantei.

Asemenea măsură de protecție nu este prevăzută de lege, ori o astfel de formulare a măsurii de protecție este alogică, deoarece violența în familie este interzisă în general.

Astfel, prima instanță a aplicat măsuri de protecție neprevăzute de lege, iar aplicarea măsurilor de protecție urmează a motivate, aplicate în corespundere nu normele legale și în dependență de circumstanțele cauzei.

5) instanța de fond nu a verificat circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei pe deplin.

Ca exemplu servește decizia 2r-739/16 din 01 martie 2017. Recursul declarat de P.v și P.A. în cauza civilă la cererea formulată de P.v și P.A. către SA "Coroporația de Finanțare Rurală", intervenienți accesorii executorii judecătorești A.A., B.M., creditorul BC "ProCredit Bank" SA privind contestarea

actelor executorului judecătoresc, împotriva încheierii Judecătoria Edineț din 25.11.2016 prin care cererea s-a respins,-

Probatoriul cauzei denotă faptul că în procedura executorului judecătoresc A.A. se află procedura de executare a documentului nr.2-8/13 din 12.12.2013 emis de Judecătoria Edineț privind încasarea de la P.V. în beneficiul SA "Corporația de Finanțare Rurală" a sumei de 34 484 lei. În scopul executării documentului executoriu au fost aplicate sechestre pe bunurile imobile ale debitorului P.V. S-a mai stabilit că asupra bunului imobil cu nr.cadastral 4147101.124 era înregistrat anterior sechestrul și de către executorul judecătoresc B.M., care s-a alăturat la procedura de executare la distribuirea mijloacelor bănești obținute ca urmare a vânzării la licitație a bunurilor.

Materialele cauzei mai denotă faptul că în procedura executorului judecătoresc B.M. s-au aflat documentele executorii nr.2-316 din 16.02.2011, emis de Judecătoria Edineț privind aplicarea sechestrului pe bunurile pârîului P.V.- terenurile agricole cu S-0,1040 ha și S-1,1884 ha, amplasate în s.Tîrnovar.Edineț și documentul executoriu nr.2-316 din 05.04.2011 emis de Judecătoria Edineț privind încasarea în mod solidar de la P.V și O.I. în beneficiul BC "ProCredit Bank" a datoriei. Deoarece bunurile sechestrate nu au fost vândute la licitație, iar creditorul nu și-a expus acordul la primirea acestora în contul datoriei, executorul judecătoresc B.M., prin încheierea din 25.03.2016, restituie creditorului ÎCS ProCredit SA documentul executoriu fără executare, cu transmiterea procedurii de executare în arhivă. Prin alte încheieri din 25.03.2016 executorul judecătoresc a stabilit taxe și speze de executare de, respectiv, 1280 lei și 2156 lei.

La 21.06.2016 executorul judecătoresc A.A. a expediat în adresa executorului judecătoresc B.M. propunerea de alăturare la distribuirea mijloacelor bănești, care vor fi obținute ca urmare a acțiunilor întreprinse de vânzare a bunurilor imobile. În scrisoarea de răspuns executorul judecătoresc B.M. a comunicat că titlurile executorii în baza cărora au fost intentate procedurile de executare au fost restituite fără executare creditorului următor BC "ProCredit Bank" SA, de aceea a expediat doar încheierile privind încasarea cheltuielilor de executare (încheierea nr.112-122r/16 cu suma de 2156 lei și încheierea nr.112-148r/16 cu suma de 1280 lei).

La 05.07.2016 executorul judecătoresc a organizat și petrecut licitația la care s-a vândut bunul imobil ce aparținea cu drept de proprietate comună în devălmășie recurenților P.v și P.A. și anume terenul agricol, amplasat în s.Tîrnovar.Edineț, contra sumei de 21089,60 lei.

Legalitatea rezultatelor licitației au fost confirmate prin încheierea Judecătoria Edineț din 27.07.2016, menținută prin decizia Curții de Apel Bălți din 02.11.2016. La 16.08.2016 executorul judecătoresc A.A. a emis încheierea prin care a dispus repartizarea sumei de 21089,60 lei, obținută la licitație din vânzarea bunului imobil între creditori.

În pct.1 al încheierii s-a dispus stabilirea creanțelor executorului judecătoresc B.M. în calitate de cheltuieli de executare, cât și cheltuielile de

executare ale executorului judecătoresc A.A. drept prioritare față de alte creanțe înaintate la executare, considerînd că în sensul art. 101 Cod de executare executorul judecătoresc B.M. s-a alăturat procedurii sale de executare.

Astfel, conform art. 101 Cod de executare, bunurile, în sensul definit la art.288 din Codul civil, sechestrate de alte organe pentru asigurarea încasării unei datorii pot fi urmărite de executorul judecătoresc în baza documentului executoriu. În acest caz, executorul judecătoresc înștiințează organul care a instituit sechestrul despre posibilitatea de a interveni în decursul a 10 zile de la înștiințare în procedura de executare, alăturîndu-se urmăririi. La solicitarea executorului judecătoresc, organul care a instituit sechestrul este obligat să informeze executorul judecătoresc, în termenul stabilit la art.88 alin.(4) din prezentul cod, despre mărimea sumei urmărite. Suma obținută din valorificarea acestui bun va fi distribuită și eliberată creditorilor în condițiile prezentului cod. Acest argument a fost reținut și de prima instanță, fără să dea nici o interpretare a normei legale menționate, care prevede expres alăturarea la urmărire a alor organe abilitate prin lege cu atribuții de executare silită (cum ar fi, de exemplu, organul fiscal), dar nu a altui executor judecătoresc, cum este în cazul din speță, prin urmare nu a verificat dacă executorul judecătoresc B.M. poate să se alăture procedurii de executare aflate în procedura executorului judecătoresc A.A..

Mai mult, nu a verificat instanța de nivelul unu nici dacă debitorul P.V. este obligat la plata față de executorul judecătoresc a taxelor și spezelor de executare calculate de executorul judecătoresc B.M. în cadrul procedurilor de executare nr. 112-148r și 112-122r.

*Astfel, potrivit art. 86 al. 1 lit. c) Cod de executare, **după achitarea cheltuielilor de executare**, documentul executoriu care nu a fost executat ori care a fost executat parțial se restituie creditorului în cazul în care creditorul refuză să preia bunurile nevîndute în procesul executării hotărîrii, iar debitorul nu dispune de alte bunuri.*

În speță se denotă că documentul executoriu nr. 112-148r s-a restituit creditorului ÎCS ProCredit SA pe motiv că bunurile debitorului nu s-au vîndut iar creditorul a refuzat să le preia în contul stingerii datoriei. Prin urmare, la caz este important de stabilit cine în speță este obligat să restituie cheltuielile de executare suportate de executorul judecătoresc- creditorul sau debitorul, ținînd cont de prevederile legale indicate supra, care permit executorului restituirea documentului executoriu doar după achitarea cheltuielilor de executare.

În speță nu s-a verificat dacă pînă la restituirea documentului executoriu menționat acestea s-au achitat. Nu este anexată nici o dovadă la materialele pricinii dacă procedura de executare nr. 112-122r s-a intentat și executat de executorul judecătoresc B.M..

Mai mult, Colegiul a indicat că materialele pricinii nici nu conțin nici o informație cu privire la intentarea procedurilor de executare menționate, precum și dacă acestea sunt unele și aceleași, dat fiind că numerele menționate în actele

anexate de executor sunt diferite : 112-199/11, 122-122r-15, 112-122r/16, 112-148r/15, 112-148r/16.

Nu a verificat prima instanță nici calitatea procesuală a părților la proces, or, se contestă încheierea executorului judecătoresc în partea în care s-au distribuit sumele pentru stingerea cheltuielilor de executare a executorului judecătoresc. Prin urmare, creditor în cazul din speță este executorul judecătoresc B.M., care are calitatea de intervenient accesoriu la caz. Fapt ce contravine prevederilor art. 163 al. 1 Cod de executare, potrivit căruia reclamațiile din cererea privind contestarea actelor de executare întocmite de executorul judecătoresc se înaintează împotriva creditorului sau debitorului.

Distinct de cele enunțate, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți a concluzionat de a admite recursul și a casa încheierea Judecătorei Edineț din 25.11.2016.cu restituirea cauzei spre rejudecare la Judecătoria Edineț (sediul central) în alt complet de judecători.

Cauzele civile examinate în ordine de recurs (2rc-)

În continuare, analizând rezultatele practicii judiciare în urma studierii deciziilor emise de Colegiile Civile și de Contencios Administrativ ale Curții de Apel Bălți, vom expune temeiurile de casare cu explicarea înțelesului acestora, după cum urmează:

1) A fost încălcată competența generală teritorială.

Ca exemplu servește decizia 2r-234/17 din 16 august 2017, la recursul declarat de Consiliul mun.Bălți, Primăria mu.Bălți în cauza civilă la cererea de chemare în judecată formulată de Consiliul mun.Bălți, Primăria mun.Bălți către SRL "SalubritySolution" privind încasarea datoriei la plata redevenței și penalităților în baza contractului de concesiune, împotriva încheierii Judecătorei Bălți sediul central din 07.07.2017.

La 25.04.2017 Consiliul mun.Bălți și Primăria mun.Bălți au formulat cerere de chemare în judecată către SRL "SalubritySolution" privind încasarea datoriei la plata redevenței și penalităților în baza contractului de concesiune.

Susțin reclamantii că în scopul respectării procedurii de soluționare prealabilă a litigiului pe cale extrajudiciară Primarul interimar al mun. Bălți a expediat în adresa pârâtului pretenția nr.03-11/872 din 14.03.2017, recepționată de către destinatar pe data de 16.03.2017, prin care se solicita în termen de 30 de zile lichidarea datoriei prin achitarea integrală în contul bugetului municipal Bălți a redevenței și penalităților în suma totală de 2977 878 lei.

Din răspuns rezultă că acesta nu intenționează să stingă benevol obligația față de Consiliul mun. Bălți la plata redevenței și penalităților în mărime de 2 977 878 lei prin metode prevăzute de legislația în vigoare, ceea ce denotă că toate posibilitățile de încasare a datoriei pe cale extrajudiciară au fost epuizate, fapt care a determinat înaintarea cererii de chemare în judecată.

În ședința de judecată din 07.07.2017 reprezentantul pîrîtului SRL "SalubritySolution", Vrancean Irina printr-o cerere a solicitat strămutarea pricinii. În motivarea acțiunii a invocat că adresa juridică a pîrîtului este în mun. Chișinău str. V. Alecsandri 47, care se află în raza de activitate a Judecătoriei Chișinău, deaceea consideră că în conformitate cu dispozițiile art. 38 alin. 2 Cod de procedură civilă, cererea de chemare în judecată urma a fi înaintată la instanța în raza teritorială a căreia se află sediul pîrîtului. În drept, își întemeiază cererea de strămutare pe dispozițiile art. 38, 43 Cod de procedură civilă.

Prin încheierea Judecătoriei Bălți sediul central din 07.07.2017 s-a declarat necompetentă jurisdicțional Judecătoria Bălți sediul central de a judeca pricina civilă și s-a dispus expedierea acesteia Judecătoriei Chișinău sediul Centru.

Nefiind de acord Consiliul mun. Bălți, Primăria mu. Bălți a declarat prezentul recurs împotriva încheierii Judecătoriei Bălți sediul central din 07.07.2017.

În motivarea recursului s-a invocat că acțiunea se bazează pe un contract de concesiune în care se indică că acesta se execută pe teritoriul mun. Bălți. Altfel nici nu putea fi, deoarece administrația publică locală a dat în concesiune intimatului serviciul public de colectare și transportare a deșeurilor menajere solide din raza mun. Bălți. Prin urmare, consideră că instanța de fond eronat a aplicat art. 38 alin. 2 Cod de procedură civilă în detrimentul art. 39 alin. 11 Cod de procedură civilă, considerînd că acțiunea urmează a fi examinată la instanța de la sediul pîrîtului.

Analizînd legalitatea și temeinicia încheierii atacate, prin prizma materialelor din dosar, Colegiul a considerat necesar de a admite recursul declarat de Consiliul mun. Bălți, Primăria mun. Bălți și a casa integral încheierea contestată din următoarele motive.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Materialele pricinii denotă că acțiunea civilă este formulată împotriva persoanei juridice SRL "SalubritySolution" cu sediul în mun. Chișinău str. V. Alexandri 47.

Codul de procedură civilă la compartimentul „Competența generală teritorială” - art. 38 alin. 2 stipulează că acțiunea împotriva unei persoane juridice se întentează în unul dintre sediile instanței în a cărei rază teritorială se află sediul persoanei juridice respective.

Totodată, instanța de recurs a constatat că acțiunea civilă rezultă din contractul de concesiune încheiat între Consiliul mun. Bălți și „Terra Salubritate” SRL, obiectul căruia constituie serviciul public de salubritate de pe raza mun. Bălți.

Ulterior, Consiliul mun.Bălți, „SalubritySolutions” SRL și „Terra Salubritate” SRL, au încheiat contractul de cesiune nr. 02/1 din 01.08.2014, potrivit căruia Consiliul mun.Bălți a cesionat SRL „SalubritySolution” obiectul contractului de concesiune nr.2 din 21.09.2012 a serviciului de salubritate în raza mun.Bălți.

Având în vedere faptul că locul executării contractelor menționate este raza mun.Bălți, reclamantii/recurenții au folosit opțiunea de a depune acțiunea civilă la alegere și anume la locul executării contractului, drept prevăzut de art.39 alin.11 Cod de procedură civilă „competența la alegerea reclamantului”, potrivit căruia acțiunea născută din contractul în care se indică locul executării lui poate fi intentată și în instanța din acel loc.

Este neîntemeiat argumentul instanței de fond precum că în contractul de concesiune nu este indicat expres locul executării contractului, or acest argument se combate prin pct.2.2, 2.3 al contractului de concesiune nr.2 din 21.09.2012 și pct.2.1 - 2.4.1 al contractului de cesiune nr.02/1 din 01.08.2014.

Prin urmare, depunerea acțiunii civile de către recurenții/reclamantii la Judecătoria Bălți este în conformitate cu dispozițiile art.39 alin.11 Cod de procedură civilă

Distinct de cele enunțate, Colegiul civil și de contencios administrativ a constatat că recursul declarat este întemeiat și urmează a fi admis, cu casarea integrală a încheierii Judecătoria Bălți sediul central din 07.07.2017 și, soluționând prin decizie problema în fond, se respinge cererea SRL „SalubritySolution” privind strămutarea pricinii la Judecătoria Chișinău sediul Centru.

- 2) În pofida faptului că, permanent, se accentuează necesitatea respectării procedurii de citare a participanților la proces, care asigură principiul contradictorialității în proces și dreptul la apărare, încălcări de acest gen se constată în continuare.**

Ca exemplu servește decizia nr. **2rc-24/17** din 04.5.2017 la recursul declarat de SC „IurProdius” SRL, împotriva încheierii judecătoria Edineț din data de 09.03.2017 emisă în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de SC „Iurprodius” SRL către BC Moldova-Agroindbank” SA și SRL „Stroylux” privind recunoașterea contractului de vânzare-cumpărare nul, prin care a fost pus sechestrul pe bunurile imobile.

Nefiind de acord cu încheierea dată, la 30.03.2017, reprezentantul SC „IurProdius” SRL, a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii contestate, cu restituirea pricinii civile la rejudecare în alt complet de judecată. În motivarea recursului, reprezentantul recurentului a invocat că, despre

existența încheierii contestate a aflat la data de 23.03.2017 când a primit încheierea pronunțată la adresa juridică a întreprinderii prin scrisoarea recomandată, iar la examinarea cauzei judiciare nu a participat, deoarece la adresă recurentului nu a fost citat referitor la examinarea cauzei civile.

Analizînd legalitatea și temeinicia încheierii atacate, prin prisma argumentelor invocate de recurent în cererea de recurs și a materialelor din dosar, Colegiul Civil și de contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți, a constatat existența încălcărilor invocate de recurent.

În conformitate cu prevederile art. 180, al. 1) CPC, Măsura anterioară de asigurare a acțiunii poate fi anulată la cererea pîrîtului de către instanța care a ordonat măsura de asigurare ori de instanța în a cărei procedură se află pricina. Al. 2) Anularea măsurii anterioare de asigurare a acțiunii se soluționează în ședință de judecată. Participanților la proces li se comunică locul, data și ora ședinței. Neprezentarea lor repetată însă nu împiedică examinarea problemei. Încheierea judecătorească privind anularea măsurilor de asigurare a acțiunii poate fi atacată cu recurs. Recursul împotriva încheierii de anulare a măsurilor de asigurare a acțiunii sau de substituie a unei forme de asigurare cu o alta suspendă executarea încheierii.

Conform art. 102, al. 1) CPC, Instanța înștiințează prin citație participanții la proces, martorii, experții, specialiștii și interpreții privitor la locul, data și ora ședinței de judecată sau la locul, data și ora efectuării unor acte de procedură. Al. 2) În pricinile de urgență, participanții la proces, martorii, experții, specialiștii și interpreții pot fi înștiințați sau chemați în judecată prin telegramă sau prin alte mijloace care să ateste înmînarea și primirea înștiințării sau citației. Al. 3) Citațiile și înștiințările se înmînează participanților la proces, martorilor, experților, specialiștilor, interpreților astfel încît aceștia să se poată pregăti de proces și să se prezinte la timp în fața instanței.

În conformitate cu prevederile art. 104, al. 1), lit. (b) CPC, Citația și înștiințarea se expediază în cazul cînd se citează persoanele juridice, prin împuterniciți, la sediul lor principal conform înregistrării de stat sau, după caz, la sediul reprezentanței sau al filialei.

Raportînd prevederile legale invocate mai sus, la materialele cauzei civile, Colegiul civil a relevat că prima instanță nu a executat procedura de citare legală în raport cu SC „IuRProdius” SRL în procesul examinării cererii privind ridicarea măsurilor de asigurare, la materialele cauzei civile nu este anexat un act confirmativ al faptului recepționării actului de citare legală .

Colegiul civil a relevat faptul că, în conformitate cu prevederile art. 5 al. 1) CPC, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanța judecătorească,

în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime. Or, prevederilor art. 26 CPC, procesele civile se desfășoară pe principiul contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale. Contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu pricina dată judecării și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței. Instanța care judecă pricina își păstrează imparțialitatea și obiectivitatea, creează condiții pentru exercitarea drepturilor participanților la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanțelor reale ale pricinii. Egalitatea părților în drepturile procedural este garantată prin lege și se asigură de către instanță prin crearea posibilităților egale, suficiente și adecvate de folosire a tuturor mijloacelor procedural pentru susținerea poziției asupra circumstanțelor de fapt și de drept, astfel încât niciuna dintre părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă.

Reieșind din circumstanțele de fapt și de drept invocate, din faptul că omisiunile admise de prima instanță în raport cu citarea participanților la proces, nu sunt susceptibile de a fi soluționate în ordine de recurs, Colegiul Civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți a casat încheierea menționată cu transmiterea cauzei civile la rejudecare, în instanța de fond, în alt complet de judecată.

3) O altă încălcare observată în încheierile instanțelor e fond este aplicarea eronată a normelor imperative de drept procedural

Ca exemplu servește dosarul nr. 2rc-73/17 la recursul declarat de SA "Combinatul de Pâine din Bălți" în cauza civilă la cererea de chemare în judecată formulată de SA "Combinatul de Pâine din Bălți" către Î "Zîneac Diana" privind încasarea datoriei, împotriva încheierii Judecătoriei Bălți sediul Sîngerei din 10.10.2017, prin care cererea de chemare în judecată s-a scos de pe rol, din motiv că reclamantul nu s-a prezentat în ședința de judecată

La 19.10.2017 SA "Combinatul de Pâine din Bălți" a declarat recurs împotriva încheierii, solicitînd casarea acesteia cu trimiterea pricinii la rejudecare.

În motivarea recursului a invocat că instanța de fond eronat a scos acțiunea de pe rol, deoarece la 14.09.2017 în legătură cu imposibilitatea prezentării reprezentantului său la judecarea cauzei, a solicitat instanței, prin prizma prevederilor art.206 alin.1 Cod de procedură civilă, examinarea acțiunii în lipsa sa, cu comunicarea ulterioară a rezultatului și expedierea dispozitivului hotărârii. Or, potrivit art.267 lit.g) Cod de procedură civilă, instanța va scoate

cererea de pe rol în cazul când reclamantul nu s-a prezentat în ședința de judecată, nu a comunicat instanței motivele neprezenței, sau nu a solicitat examinarea pricinii în absența sa, iar pârâtul nu solicită soluționarea pricinii în fond.

Analizând legalitatea și temeinicia încheierii atacate, prin prizma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul a admis recursul și a anulat încheierea Judecătoriei Bălți sediul Sîngerei din următoarele motive.

Instanța a reținut că încheierea contestată a fost emisă la 10.10.2017, iar cererea de recurs a fost depusă la 19.10.2017, prin urmare, în termen legal.

Probatoriul cauzei denotă faptul că la 01.09.2017 SA "Combinatul de Pâine din Bălți" a formulat cerere de chemare în judecată către ÎI "Zîneac Diana", solicitând încasarea în beneficiul său a datoriei în mărime de 1462,32 lei, penalitatea în sumă de 701,91 lei, dobînda de întârziere în mărime de 32,69 lei, cîțiși taxa de stat achitată la depunerea cererii în sumă de 270 lei (f.d.3-25).

Prin încheierea Judecătoriei Bălți sediul Sîngerei din 04.09.2017 cererea de chemare în judecată s-a acceptat pentru examinare și s-a fixat termenul pentru judecarea acesteia pentru data de 18.09.2017 ora 10.00. (f.d.2)

La 14.09.2017 recurentul/reclamant printr-o cerere a solicitat, în temeiul prevederilor art.206 alin.1 Cod de procedură civilă, examinarea cauzei civile în lipsa reprezentantului său.

Dat fiind că în ședința din 18.09.2017 nu s-a prezentat nici reclamantul, nici pârâtul, instanța considerând imposibilă examinarea pricinii în lipsa pârâților, a dispus amânarea ședinței pentru 10.10.2017 ora 11.00.

La 10.10.2017 în ședință, părțile, legal citate nu s-au prezentat, instanța, în consecință, a dispus scoaterea de pe rol a cererii de chemare în judecată în temeiul dispozițiilor art.267 lit.f) Cod de procedură civilă.

În termen legal încheierea privind scoaterea cererii de chemare în judecată de pe rol a fost contestată de SA "Combinatul de Pâine din Bălți", care invocă încălcarea și aplicarea eronată a normelor imperative de drept procedural.

Articolul 267 lit.f) Cod de procedură civilă prevede că instanța judecătorească scoate cererea de pe rol în cazul în care părțile citate legal nu s-au prezentat la ședința de judecată după a doua citare și nici nu au solicitat examinarea pricinii în absența lor.

Concluzia primei instanțe privind scoaterea de pe rol a cererii de chemare în judecată Colegiul civil a considerat-o neîntemeiată, fiind aplicate eronat dispozițiile art.267 lit.f) CPC din următoarele considerente. Astfel, normele citate supra sunt aplicabile în situația în care reclamantul nu cere examinarea cauzei în lipsa sa. Pe cînd în speță, recurentul /reclamant în cererea din 14.09.2017 a

solicitat expres examinarea în lipsa reprezentantului său, cu remiterea copiei hotărîrii.

Potrivit art.206 alin.1 CPC, părțile au dreptul să solicite instanței judecătorești examinarea pricinii în lipsa lor și remiterea copiei de pe hotărîre. Dacă partea solicită să-și dovedească pretențiile sau obiecțiile prin ascultarea celeilalte părți, instanța cere să se prezinte personal în fața judecății.

La caz, o astfel de încheiere privind obligarea prezentării reclamantului în ședință, la cererea pîrîtului, instanța nu a emis.

În consecință, instanța de recurs a concluzionat că nici unul din temeiurile legale pentru scoaterea de pe rol a cererii în situația din speță nu se întrunesc, astfel instanța de fond neîntemeiat a scos de pe rol acțiunea civilă în baza dispozițiilor art.267 lit.f)CPC.

4) **O altă eroare de drept** este prezentă în dosarul nr. 2rc-52/17 din 09.10.2017 *la recursul declarat de Agenția pentru Eficiența Energetică a Ministerului Economiei al RM împotriva încheierii Judecătoriei Bălți din 26 iunie 2017 prin care a fost restituită cererea de chemare în judecată înaintată de Agenția pentru Eficiența Energetică a Ministerului Economiei al RM către SRL Gridania-Construct privind încasarea datoriei,*

Nefiind de acord cu încheierea dată, la 07.07.2017 Agenția pentru Eficiența Energetică a Ministerului Economiei al RM a contestat cu recurs încheierea Judecătoriei Bălți din 26.06.2017, prin care a solicitat casarea încheierii contestate, cu restituirea cererii de chemare în judecată înaintată de Agenția pentru Eficiența Energetică a Ministerului Economiei al RM către SRL Gridania-Construct privind încasarea datoriei, la rejudecare, invocînd că instanța de fond a admis o eroare de drept și incorect a interpretat circumstanțele faptei și a pricinii civile depuse în ordine de contencios administrativ.

Menționează că, Încheierea prin care nu s-a dat curs din data de 31.05.2017 a fost recepționată de către recurent la 12.06.2017 iar la data de 14.06.2017 a fost remisă în adresa Judecătoriei Bălți cererea de chemare în judecată, la care au fost anexate documentele menționate în Încheierea Judecătoriei Bălți din 31.05.2017, inclusiv extrasul din baza de date a Camerei Înregistrării de Stat, pagina webinfo.cis.gov.md referitor la înregistrarea și informația actuală despre SRL Gridania-Construct, în copie autentificată pe 1 filă, Decizia Camerei Înregistrării de Stat privind modificarea datelor din Registrul de stat al unităților de drept din 09.02.2017 (modificări privind conducătorul Agenției pentru Eficiență Energetică), în copie autentificată, pe 1 filă, extrasul din Registrul de Stat al unităților de drept nr.352440 din 09.02.2017, în copie autentificată, pe 1 filă, copia buletinului de identitate a directorului-interimar al Agenției pentru Eficiența Energetică.

Recurentul indică faptul că, conform avizului de recepție cererea respectivă cu actele enumerate mai sus, au fost recepționate de către judecătoria Bălți la data de 20.06.2017.

Verificînd legalitatea încheierii contestate, și analizînd înscrisurile anexate la acțiune, instanța de recurs a considerat că, judecătorul la etapa primirii pe rol a cererii de chemare în judecată, pripit a ajuns la concluzia restituirii acțiunii și a ajuns la concluzia de a casa încheierea Judecătoriei Bălți din 26.06. 2017, din considerentul că la materialele cauzei este dovada că, în scopul înlăturării neajunsurilor specificate în încheierea Judecătoriei Bălți din 31.05. 2017, la data de 20.06.2017 în termenul stabilit SRL Gridania-Construct a depus cerere, anexînd înscrisurile specificate în încheiere instanței de fond la cererea de chemare în judecată, fapt probat prin avizul de recepție a scrisorii, adresat instanței de judecată.

La caz, Colegiul Civil a reținut ca fiind eronată și neîntemeiată concluzia instanței ce invocă neînlăturarea neajunsurilor indicate, or după cum s-a constatat, înscrisurile specificate în încheierea instanței de fond din 31.05.2017 au fost prezentate. Astfel, s-a constatat lipsa temeiurilor de restituire a acțiunii din care considerente a casat integral încheierea Judecătoriei Bălți din 26.06.2017 prin care s-a restituit cererea de chemare în judecată înaintată de Agenția pentru Eficiența Energetică a Ministerului Economiei al RM către SRL Gridania-Construct privind încasarea datoriei, cu restituirea cauzei spre judecare în instanța de fond, în același complet a instanței de judecată la etapa primirii pe rol a acțiunii.

Cauzele civile examinate în ordine de recurs (3r-)

În continuare, analizînd rezultatele practicii judiciare în urma studierii deciziilor emise de Colegiile Civile și de Contencios Administrativ ale Curții de Apel Bălți, vom expune temeiurile de casare cu explicarea înțeleșului acestora, după cum urmează:

1) A fost restituită cererea neîntemeiat.

Cu titlu de exemplu servește decizia nr. 3r-120/17 din 30 noiembrie 2017 recursul declarat de D.S. în cauza civilă la cererea de chemare în judecată formulată de D. S. către ÎS Centrul Resurselor Informaționale de Stat "Registru" privind recunoașterea drept neîntemeiată a refuzului în perfectarea și eliberarea pașaportului biometric, obligarea în perfectarea și eliberarea pașaportului biometric, recuperarea prejudiciului moral, împotriva încheierii Judecătoriei Ungheni sediul Nisporeni din 25.08.2017, prin care cererea de chemare în judecată s-a restituit.

La 24.08.2017 D.S. a formulat cerere de chemare în judecată către ÎS Centrul Resurselor Informaționale de Stat "Registru" privind recunoașterea drept neîntemeiată a refuzului în perfectarea și eliberarea pașaportului biometric,

obligarea în perfectarea și eliberarea pașaportului biometric, recuperarea prejudiciului moral. În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că la 22.07.2017 s-a adresat ÎS CRIS Registru cu cerere privind perfectarea și eliberarea pașaportului biometric. La 03.08.2017 a primit înștiințarea nr.02/38426 de la Departamentul registrelor informaționale privind respingerea temporară a examinării cererii pentru eliberarea pașaportului cu motivarea prevederilor art.4 alin.1⁶lit.e) al Legii nr.273/XIII din 09.11.1994, în legătură cu suspendarea dreptului la libera circulație. Temeiul respingerii temporare l-a constituit hotărârea Judecătoriei sect. Rîșcanimun.Chișinău dosar nr.25-363/2016 din 16.12.2016, t/e 2e-783/2014-interdicția de eliberare a pașaportului cetățeanului RM. Ca temei reclamantul indică că prin hotărârea Curții constituționale din 10.05.2017 interdicțiile privind eliberarea documentelor de stare civilă a actelor de identitate sau a permiselor de conducere a fost declarată neconstituțională.

La 19.09.2017 D.S. a declarat recurs împotriva încheierii Judecătoriei Ungheni sediul Nisporeni din 25.08.2017, solicitînd casarea acesteia cu trimiterea pricinii la rejudecare și punerea cererii pe rol, repunerea în termen a recursului. În motivarea recursului a invocat că instanța de fond eronat a dispus restituirea cererii de chemare în judecată pe motivul nerespectării procedurii prealabile. Menționează că prin răspunsul de refuz la perfectarea pașaportului biometric i se lezează dreptul lui libera circulație. Consideră că a respectat calea prealabilă prevăzută de Legea contenciosului administrativ.

Analizînd legalitatea și temeinicia încheierii atacate, prin prizma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul a admis recursul și a casat încheierea menționată mai sus.

Instanța de fond investită cu judecarea pricinii, la 25.08.2017 a dispus restituirea cererii de chemare în judecată în temeiul dispozițiilor art.170 alin.1 lit.a) CPC, potrivit căruia judecătorul restituie cererea de chemare în judecată dacă reclamantul nu a respectat procedura de soluționare prealabilă a pricinii pe calea extrajudiciară, inclusiv prin mediere, prevăzută de lege pentru categoria respectivă de pricini sau de contractul părților.

Legislația procedurală, prin prisma art. 166, 169, 170 CPC, instituie anumite cerințe pentru realizarea dreptului la acțiune. Nerespectarea cerințelor prevăzute de lege întru realizarea dreptului la acțiune poate duce la anumite consecințe juridice.

În sensul dispoziției art.170 alin.1 lit.a) Cod de procedură civilă, neprezentarea de către reclamant a dovezilor care să confirme că acesta a respectat procedura de soluționare prealabilă a pricinii pe cale extrajudiciară, prevăzută de lege, pentru categoria respectivă de pricini sau de contractul părților, constituie temei de restituire a cererii.

Este cert stabilit că cererea de chemare în judecată este înaintată pentru examinare în ordinea Legii contenciosului administrativ, solicitîndu-se anularea actului administrativ emis de o autoritate publică.

Astfel, art.14 alin.1 a Legii contenciosului administrativ, prevede că persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act

administrativ va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia, în cazul în care legea nu dispune. Totodată, conform art.16 alin.2 a) Legii contenciosului administrativ, acțiunea poate fi înaintată nemijlocit instanței de contencios administrativ în cazurile expres prevăzute de lege și în cazurile în care persoana se consideră vătămată într-un drept al său prin respingerea cererii prelabile privind recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei cauzate.

Potrivit art.4 alin.1⁸ al Legii nr.273 din 09.11.1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte, respingerea neîntemeiată a cererii pentru eliberarea actului de identitate poate fi contestată în modul stabilit de Legea contenciosului administrativ nr.793-XIV din 10 februarie 2000.

Articolul 17 alin.1 lit.b) al Legii contenciosului administrativ statuiască că cererea prin care se solicită anularea unui act administrativ sau recunoașterea dreptului pretins poate fi înaintată în termen de 30 de zile, în cazul în care legea nu dispune altfel. Acest termen curge de la data comunicării refuzului de soluționare a unei cereri prin care se solicită recunoașterea dreptului pretins sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluționarea unei astfel de cereri.

Raportând norma legală la situația din speță, din momentul primirii răspunsului de refuz în soluționarea cererii privind perfectarea și eliberarea pașaportului biometric, începe curgerea termenului de 30 de zile pentru adresarea în instanța de judecată. Or, refuzul autorității publice în soluționarea cererii se contestă direct în instanța de judecată, nefiind necesară respectarea repetată a procedurii prelabile, prin urmare refuzul în perfectarea și eliberarea pașaportului biometric corect în speță a fost contestat direct în instanța de judecată.

În temeiul celor constatate, Colegiul civil a atestat faptul că încheierea Judecătorei Nisporeni de restituire a cererii de chemare în judecată urmează a fi casată.

Distinct de cele enunțate, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți a admis recursul și a casat integral încheierea Judecătorei Ungheni sediul Nisporeni din 25.08.2017, restituind pricina spre rejudecare.

2) Îngrădirea accesului liber la justiție

Ca exemplu servește dosarul nr.3r-107/17 din 25 octombrie 2017 la recursul declarat de către V.C., împotriva încheierii judecătorei Edineț sediul central, emisă în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către C.V. către Procuratura Edineț privind obligarea eliberării răspunsului la petiție, prin care s-a refuzat în primirea cererii de chemare în judecată cu remiterea lui C.V. a încheierii în cauză cu toate înscrisurile anexate.

La data de 28.08.2017, nefiind de acord cu soluția luată V.C. a declarat recurs împotriva încheierii judecătorești Edineț sediul central din 16 august 2017 solicitînd : admiterea recursului, cu casarea integrală a încheierii contestate, cu remiterea pricinii la rejudecare.

În motivarea recursului, recurentului a invocat faptul că, la data de 27.07.2017 prin scrisoarea nr.260/17-3165 procuratura Edineț i-a comunicat că anterior a mai depus o plîngere pe aceleași circumstanțe la care a primit răspuns la data de 30.11.2017 pe care nu l-a contestat. În continuare procurorul i-a indicat că în caz de dezacord cu cele indicate în răspunsul său să se adreseze în instanța de contencios administrativ în baza art. 16 alin 1.

Analizînd legalitatea și temeinicia încheierii atacate, prin prisma argumentelor invocate de recurent în cererea de recurs și a materialelor din dosar, Colegiul Civil și de contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți, a considerat recursul drept întemeiat .

Conform prevederilor art.169al.1 lit.a) CPC judecătorul refuză să primească cererea de chemare în judecată dacă cererea nu urmează a fi judecată în instanța judecătorească în procedură civilă. În raport cu circumstanțele constatăte în prezenta speță, Colegiul civil a stabilit că în temeiul normei legale sus-enunțate, judecătorul va dispune refuzul de a primi cererea de chemare în judecată, dacă cererea nu urmează a fi judecată în instanța judecătorească în procedură civilă, în sens că cererea nu poate fi judecată în procedură civilă, aceasta fiind de competența unui alt organ jurisdicțional, Curții Constituționale, organului de urmărire penală, etc.

La stabilirea circumstanțelor ce duc la incidența soluției reiterate în încheierea judecătorești Edineț din 16.08.2017, în temeiul menționat- art.169al.1 lit.a) CPC , urmează să se țină cont de faptul că art. 13 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale indică faptul că orice persoană ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de Convenție au fost încălcate are dreptul să se adreseze efectiv unei instituții naționale termenul „recurs efectiv”, în sensul acestui articol, urmează a fi privit nu ca o cale de atac instituită prin lege, ci ca un remediu real instituit la nivel național.

Astfel, în cazul în care legea națională nu prevede dreptul la recurs efectiv în privința încălcării unui anumit drept prevăzut de Convenția Europeană, instanța de judecată urmează să primească cererea respectivă și să o soluționeze conform procedurii civile, aplicînd direct prevederile acesteia. Mai mult, în conformitate cu art. 5 al. 2) din Codul de procedură civilă, nici unei persoane nu i se poate refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare. Pe cale de consecință, înainte de a înceta procesul/ de a refuza în primirea cererii de

chemare în judecată în temeiul enunțat, judecătorul mai întâi de toate va analiza cererea în aspectul celor reținute.

Potrivit prevederilor art.16 al.1,2 al Legii Contenciosului administrativ Persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte, a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

Acțiunea poate fi înaintată nemijlocit instanței de contencios administrativ în cazurile expres prevăzute de lege și în cazurile în care persoana se consideră vătămată într-un drept al său prin nesoluționarea în termen legal ori prin respingerea cererii prealabile privind recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei cauzate.

Conform prevederilor art.16 al.1,2 al Legii cu privire la Petiționare Petiționarii, care consideră că drepturile lor sînt lezate și nu sînt de acord cu deciziile organului sau persoanei oficiale, care au examinat petiția, au dreptul de a se adresa în instanța de contencios administrativ în termen de 30 de zile de la data comunicării deciziei, dacă, conform legii, se adresează direct în instanță, sau de la data primirii răspunsului la cererea prealabilă, sau, în caz dacă în intervalul menționat nu au primit răspuns – din ziua cînd trebuiau să-l primească.În această ordine de idei,reiterînd normele suscitade la speța data, Colegiul civilconstatat că instanța eronat a statuat asupra soluției de refuz în primirea cererii de chemare în judecată depusă în ordinea contenciosului administrativ de C.V. către Procuratura Edineț privind obligarea eliberării răspunsului la plîngere,prin urmare instanța de apel a admis recursul, iar încheierea judecătoreiei Edineț sediul central din 16.08.2017, a fost casată, cu transmiterea cauzei civile la rejudecare, în instanța de fond.

3) Un alt exemplu de îngrădire a accesului liber la justiție este menționată în dosarul nr. 3r-109/17la recursul declarat de către avocatul Sandu Stela în interesele SC"Linavan"SRL, împotriva încheierii Judecătoreiei Bălți din 07.07.2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de SC"Linavan"SRL către Biroul Vamal Nord privind anularea actelor administrative și încasarea cheltuielilor de judecată, prin care cererea a fost scoasă de pe rol.

Nefiind deacord cu soluția luată de instanța de fond, la 21.07.2017, în termenul legal, avocatul S.S. în interesele SC"Linavan"SRL a contestat încheierea primei instanțe,solicitînd casarea acesteia.

În motivarea recursului recurentul a menționat că la data de 23.03.2017 de către Biroul Vamal Nord a fost emis procesul-verbal nr. 15/02.

Dat fiind faptul că procesul-verbal a fost emis în baza prevederilor Codului Fiscal, potrivit art.216 alin.(8) CF, contribuabilul, inclusiv prin intermediul conducătorului sau altui reprezentant al său, este obligat, după caz, să asigure

condiții adecvate pentru efectuarea controlului, să participe la efectuarea lui și să semneze actul de control fiscal, chiar și în cazul dezacordului. În caz de dezacord, el este obligat să prezinte în scris, în termen de până la 15 zile calendaristice, argumentarea dezacordului, anexînd documentele de rigoare, procedură pe care recurentul invocă că a respectat-o.

Potrivit scrisorii de însoțire nr.28/31-4132 din 27.03.2017 a fost expediat în adresa SC „Linavan,, SRL procesul-verbal nr. 15/02 din 23.03.2017, iar potrivit plicului scrisoarea a fost depusă la Oficiul Postal Briceni la 28.03.2017 și recepționată ulterior de declarant.

Potrivit art.216 alin.(8) CF, termenul în interiorul căruia SC „Linavan,, SRL avea dreptul de a-și exprima dezacordul cu procesul-verbal nr. 15/02 din 23.03.2017 este 29.03.2017-12.04.2017.

La data de 10.04.2017 de către reclamant a fost expediată în adresa organului vamal o cerere prin care și-a exprimat dezacordul prin urmare declarantul a respectat procedura exprimîndu-și dezacordul în termenul legal.

Potrivit art. 15 alin.(l) a Legii contenciosului administrativ, cererea prealabilă se examinează de către organ emitent sau ierarhie superior în termen de 30 de zile de la data înregistrării ei,decizia urmînd a fi comunicată de îndată petiționarului dacă legislația nu prevede altfel.

Studiînd temeiurile recursului, examinînd înscrisurile, Colegiul civil a considerat recursul pasibil de admis cu casarea încheierii și restituirea cauzei la rejudecare.

Conform art. 427 al.1 lit. „b” CPC al RM instanța de recurs după ce examinează recursul împotriva încheierii este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind pricina spre rejudecare.

În conformitate cu alin.(2) art. 1 al Legii contenciosului administrativ nr. 793/2000, orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

În conformitate cu prevederile art. 14 alin. (1) al Legii contenciosului administrativ nr. 793/2000, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia, în cazul în care legea nu dispune altfel.

Potrivit materialelor cauzei la data de 23.03.2017 de către Biroul Vamal Nord a fost emis procesul-verbal de reverificare a declarațiilor vamale nr. 15/02.

Procesul-verbal de reverificare a declarației vamale reprezintă un document de forma stabilită de Serviciul Vamal, întocmit de colaboratorul vamal al organului care a exercitat reverificarea declarației vamale, în care se consemnează rezultatele controlului.

Rezultatele controlului ulterior, prin reverificarea declarației vamale, pot fi contestate de către persoana controlată în condițiile Codului vamal și Legii contenciosului administrativ.

Potrivit art.288 Cod vamal, actele administrative, acțiunile sau inacțiunile organelor vamale și ale colaboratorilor vamali sînt contestate inițial la Serviciul Vamal.

La data de 10.04.2017 de către SC"Linavan"SRL a fost expediată în adresa Serviciului Vamal al RM și Biroului Vamal Nord o cerere prin care și-a exprimat dezacordul cu procesul-verbal de reverificare a declarațiilor vamale nr. 15/02.

Drept răspuns la cererea prealabilă, la data de 26.04.2017 organul vamal a respins cererea.

Astfel, instanța de fond nu a avut temei legal de a scoate de pe rol cererea de chemare în judecată în privința pretenției privind anularea procesului verbal de reverificare a declarațiilor vamale.

La data de 14.04.2016, prin intermediul oficiului poștal, în adresa SC"Linavan"SRL au parvenit deciziile de regularizare nr.85 și 86 din 10.04.2017.

La data de 21.04.2017 SC"Linavan"SRL a înaintat față de organul vamal cerere prealabilă prin care a solicitat anularea deciziilor emise. Cererile au fost recepționate la data de 26.04.2017.

Conform art. 17 alin. (1) lit. a) al Legii contenciosului administrativ nr. 793/2000, cererea prin care se solicită anularea unui act administrativ sau recunoașterea dreptului pretins poate fi înaintată în termen de 30 de zile, în cazul în care legea nu dispune altfel. Acest termen curge de la data primirii răspunsului la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluționarea acesteia.

La data de 17 mai 2017, SC"Linavan"SRL a depus în instanța de judecată cerere de chemare în judecată către Biroul Vamal Nord privind anularea procesului-verbal de reverificare a declarațiilor vamale nr. 15/02 din 23.03.2017, a deciziilor de regularizare nr.85 și nr.86 din 10.04.2017, și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prevederile art.17 din Legea contenciosului administrativ, au un caracter imperativ, respectarea acestora se impune în mod obligatoriu sub amenințarea sancțiunilor prevăzute de Cod de procedură civilă.

Astfel, în conformitate cu art. 170 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, judecătorul restituie cererea de chemare în judecată dacă reclamantul nu a respectat procedura de soluționare prealabilă a pricinii pe calea extrajudiciară, prevăzută de lege pentru categoria respectivă de pricini sau de contractul părților.

La caz, termenul de examinare a cererii prelabile împotriva deciziilor de regularizare expira la data de 26.05.2017. Deci, cererea de chemare în judecată înaintată la data de 17.05.2017 a fost înaintată anterior expirării termenului de examinare a cererii prelabile.

La materialele cauzei nu a fost prezentat un răspuns la cererea prealabilă, astfel, reclamantul/recurent avea dreptul de a se adresa cu cerere de chemare în judecată privind contestarea deciziilor de regularizare în termen de 30 de zile de

la data expirării termenului pentru soluționarea cererii prealabile, adică începând cu data de 27.05.2017 pînă la data de 26.06.2017.

Prin referința depusă la data de 27.06.2017 pîrîtul/intimat a solicitat respingerea acțiunii ca nefondată.

Colegiul civil a ajuns la concluzia că în astfel de circumstanțe scoaterea cererii de pe rol va avea drept consecință o posibilă îngrădire a accesului liber la justiție pentru reclamant.

Or, în speță, reclamantul riscă să fie lipsit de posibilitatea de a-și apăra drepturile și libertățile, deoarece acesta inițial nu a avut parte de un „recurs efectiv” la etapa extrajudiciară, or cererea prealabilă oricum a rămas nesoluționată, iar pe cale judiciară o eventuală cerere repetată ar putea fi respinsă ca tardivă.

În circumstanțele date, Colegiul civil a casat încheierea cu restituirea cauzei la rejudecare.

IV. Concluzii.

Se atenționează instanțele de judecată asupra constatării și elucidării pe deplin a tuturor circumstanțelor importante pentru soluționarea pricinii, a problemelor ce vizează institutul aprecierii probelor administrate ca o activitate de bază în efectuarea actului de justiție, acordând o apreciere obiectivă întregului volum de muncă depus în vederea acumulării și administrării probelor, supunându-le pe parcursul judecării cauzei unei verificări minuțioase, întru evitarea comiterii erorilor ce ar determina casarea soluțiilor pe fond.

Analiza probelor după intima convingere trebuie să se bazeze pe prevederile legale. Convingerea intimă se întemeiază pe examinarea tuturor probelor în ansamblu, sub toate aspectele complet și obiectiv. Termenul „convingere intimă” exprimă atitudinea imparțială, independentă, fără prejudecăți față de o probă sau alta. Judecătorul este independent la aprecierea probelor, nefiind legat de opiniile altor persoane sau instanțe.

În continuare, rămâne actuală cerința privind respectarea constatărilor din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, ori, acestea nu relevă doar modalitatea corectă de aplicare și interpretare a normelor civile și procesual-civile, dar este și o garanție a respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, care trebuie să persiste pe parcursul întregului proces civil. Din aceste considerente, se accentuează necesitatea studierii mai aprofundate și aplicării în cauzele civile a practicii relevante a CEDO.

Pentru a întruni obiectivul diminuării erorilor judiciare asemenea celor sus menționate, care ar avea drept scop pronunțarea unor hotărîri judecătorești legale și întemeiate, și în scopul unei practici judiciare uniforme, avînd în vedere rezultatele generalizării în cauză, se propune:

1. De a discuta prezenta nota informativă în cadrul ședinței operative a Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți;

2. De a expedia prezenta notă în adresa instanțelor de drept comun inferioare întru luarea de cunoștință ;
3. De a plasa informația nominalizată pe Pagina-WEB a Curții de Apel Bălți.

**Coordonator,
Judecător al Colegiului Civil
al Curții de Apel Bălți**

Iulia Grosu

Executat: Inga Eremciuc